

Про затвердження Правил ринку URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0307874-18#Text>. (дата звернення 18.11.2024).

13. Постанова Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг від 14.03.2018 № 311 Про затвердження Правил ринку URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0311874-18#Text> (дата звернення 18.11.2024).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-452-1-36>

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ВИЗНАЧЕННЯ МИТНОЇ ВАРТОСТІ В ПРОЦЕДУРІ ДЕКЛАРУВАННЯ ТОВАРУ: ПОРЯДОК ДІЙ І ВЗАЄМОДІЯ МИТНОГО ОРГАНУ ТА ДЕКЛАРАНТА

Іванченко Едуард Пилипович

*кандидат юридичних наук,
професор Української технологічної академії,
радник Асоціації митних брокерів України,
докторант*

*Науково-дослідний інститут приватного права
і підприємництва імені академіка Ф.Г. Бурчака
Національної академії правових наук України
м. Київ, Україна*

Вступ України до СОТ та набуття статусу кандидата на членство в ЄС покладає на нашу державу зобов'язання щодо адаптації національного законодавства до права ЄС за окремими пріоритетними напрямками, одним із яких є «митне законодавство». Основним аспектом партнерської співпраці з ЄС є врегулювання питань, щодо належного визначення митної вартості при декларуванні товарів, які переміщуються із ЄС на митну територію України або навпаки. Ефективність митних процедур займає важливе місце у методиці оцінювання країн у багатьох міжнародних рейтингах, зокрема, у рейтингу Світового банку Doing Business за індикатором «Міжнародна торгівля та інвестиції» [1, с. 97].

Вимогами частини першої статті 1 Митного кодексу України [2] (далі – Кодекс) передбачено, що законодавство України з питань митної справи складається з Конституції України, Кодексу, інших законів України, що регулюють питання, зазначені у статті 7 Кодексу, з міжнародних договорів України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, а також з нормативно-правових актів,

виданих на основі та на виконання Кодексу та інших законодавчих актів.

Порядок та методи визначення митної вартості товарів, які переміщуються через митний кордон України, встановлені розділом III Кодексу і базуються на положеннях статті VII Генеральної угоди з тарифів й торгівлі 1994 року (далі – ГАТТ) [3] та Угоди про застосування статті VII ГАТТ (далі – Угода) [4] і є однаковими для всіх товарів, які переміщуються через митний кордон України.

Заявлення митної вартості товарів здійснюється декларантом або уповноваженою ним особою під час декларування товарів у порядку, встановленому розділом VII та главою 8 Кодексу.

Відповідно до частини другої статті 52 Кодексу декларант або уповноважена ним особа, які заявляють митну вартість товару, зобов'язані заявляти митну вартість, визначену ними самостійно, у тому числі за результатами консультацій з митним органом; подавати достовірні відомості про визначення митної вартості, які повинні базуватися на об'єктивних, документально підтверджених даних, що піддаються обчисленню; нести всі додаткові витрати, пов'язані з коригуванням митної вартості або наданням митному органу додаткової інформації.

Під час здійснення контролю правильності визначення митної вартості товарів митний орган зобов'язаний, серед іншого, перевірити числове значення заявленої митної вартості, наявність у поданих документах усіх відомостей, що підтверджують числові значення складових митної вартості товарів, чи відомостей щодо ціни, що була фактично сплачена або підлягає сплаті за ці товари (пункт 1 частини четвертої статті 54 Кодексу).

У разі якщо надані згідно з частиною другою статті 53 Кодексу документи містять розбіжності, які мають вплив на правильність визначення митної вартості, наявні ознаки підробки або не містять всіх відомостей, що підтверджують числові значення складових митної вартості товарів, чи відомостей щодо ціни, що була фактично сплачена або підлягає сплаті за ці товари, декларант або уповноважена ним особа на письмову вимогу митного органу зобов'язані протягом 10 календарних днів надати (за наявності) додаткові документи.

Повноваження митного органу щодо можливості запиту додаткових документів передбачено як статтею 53 Кодексу, так і статтею 17 Угоди. Стаття 17 Угоди передбачає, що ніщо не повинно тлумачитися так, що обмежує або ставить під сумнів право митних адміністрацій упевнитися в істинності або точності будь-якої заяви, документа чи декларації, поданої для цілей митної оцінки.

Частиною п'ятою статті 54 Кодексу за митним органом закріплено право упевнюватися в достовірності або точності будь-якої заяви, документа чи розрахунку, поданих для цілей визначення митної вартості у випадках, встановлених Кодексом, письмово запитувати від декларанта або уповноваженої ним особи додаткові документи та відомості, якщо це необхідно для прийняття рішення про визнання заявленої митної вартості.

У разі неподання декларантом або уповноваженою ним особою документів згідно з переліком та відповідно до умов, зазначених у частинах другій – четвертій статті 53 Кодексу, або відсутності у цих документах всіх відомостей, що підтверджують числові значення складових митної вартості товарів, чи відомостей щодо ціни, що була фактично сплачена або підлягає сплаті за ці товари, митний орган може відмовити у митному оформленні товарів за заявленою декларантом або уповноваженою ним особою митною вартістю (пункт 2 частини шостої статті 54 Кодексу).

Згідно з частиною третьою статті 54 Кодексу за результатами здійснення контролю правильності визначення митної вартості товарів митний орган визнає заявлену декларантом або уповноваженою ним особою митну вартість чи приймає письмове рішення про її коригування відповідно до положень статті 55 Кодексу.

Виходячи з вищевикладеного, незважаючи на законодавчо унормований, в тому числі і такий, що відповідає нормам міжнародного права, порядок дій і взаємодії митного органу та декларанта з визначення митної вартості в процедурі декларування товару, на нашу думку, занадто громіздкий і зарегламентований, цілком залежить від «людського фактору», призводить до викривлення митної статистики та нерідко служить предметом дискусій і маніпуляцій як з боку митного органу (підвищення митної вартості), так і з боку декларанта (зниження митної вартості). Це в свою чергу обумовлює нагальну потребу у вдосконаленні і доробці цього порядку в інтересах обох сторін та без втрат надходження митних платежів до державного бюджету України.

У процесі визначення митної вартості при декларуванні товарів декларант значною мірою зацікавлений у *швидкому та об'єктивному вирішенні питання*, так як фактори своєчасного митного оформлення та правильність визначення митної вартості є суттєвими для подальшого безперешкодного випуску товару у вільне використання. У зв'язку з чим вважаємо за доцільне розглянути на виконавчому та законодавчому рівнях державних органів влади з залученням громадської спільноти, що задіяна у процесі митного контролю та оформлення товарів (громадські ради, асоціації імпортерів та митних брокерів тощо) питання щодо внесення змін та доповнень до Митного та Податкового

кодексів в контексті удосконалення визначення митної вартості товару. А саме, за основу для оподаткування товарів, що ввозяться на митну територію України, пропонується *застосовувати тільки податок на прибуток, який був отриманий після продажу цих товарів*. Для цього необхідно в нормативно-правовому та ІТ сенсі розробити податково-фінансовий механізм щодо контролю податковими та митними органами сплати податків з прибутку продавця в ланцюзі продаж до кінцевого споживача. На кожному етапі продажу цього товару має бути з автоматичне фіксоване оподаткування за різницею між заявленою при ввезенні та кінцевою митною вартістю реалізованого на території України товару. В подальшому це дозволить здійснювати об'єктивне оподаткування без викривлення митної статистики та втручання «людського фактору» при визначенні посадовими особами митних органів вартості імпортованих товарів, що в свою чергу мінімізує корупційну складову, буде стимулювати зовнішньоекономічну торгівлю та прискорить випуск товарів у вільне використання. Також з метою оптимізації митних процедур для зменшення корупційних ризиків на кордоні, зокрема, в частині визначення митної вартості при декларуванні товарів, фахівцями пропонується: 1) перенесення контролю митної вартості зі стадії митного оформлення на постаудит як однієї з основних форм митного контролю; 2) введення централізованого оприлюднення рішення щодо митної класифікації товарів (за прикладом ЄС), включаючи рішення податкових органів по документальних перевірках та судові рішення у справах стосовно правильності класифікації [5], що безпосередньо впливає з правильності оцінки митної вартості товарів та впливає на обсяг надходження митних платежів до державного бюджету України.

Література:

1. Іванченко Е. П. Визначення вартості об'єктів права інтелектуальної власності в процедурі митного декларування товарів: господарсько-правовий аспект. *Право і суспільство*. 2024. № 1. С. 94–108.
2. Митний кодекс України: Закон України від 13 березня 2012 року № 4495. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>
3. Генеральна угода про тарифи й торгівлю 1994 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/981_003
4. Угода про застосування статті VII Генеральної угоди про тарифи й торгівлю 1994 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/981_011#Text
5. Рада бізнес омбудсмена. Зменшення корупційних ризиків на митниці. На основі звіту: ТОП-10 рекомендацій 2023 року. URL: <https://boi.org.ua/recommendations-post/16667-2/>